

HELSINGIN YLIOPISTO

KOHTI KESTÄVÄÄ KOTITALOUSOPETUSTA

Kotitalousluokan kestäväät käytännöt tutuiksi
ryhmätehtävien avulla

Helsingin yliopisto
Käyttäytymistieteellinen tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos
Kotitalousopettajan koulutus
Ainedidaktinen proseminarityö
Kasvatustiede
Toukokuu 2013
Niina Nieminen,
Elisa Rontu,
Salla Voutilainen

Tiedekunta - Fakultet - Faculty Käyttäytymistieteellinen		Laitos - Institution - Department Opettajankoulutuslaitos	
Tekijä - Författare - Author Nieminen Niina, Rontu Elisa ja Voutilainen Salla			
Työn nimi - Arbetets titel Kohti kestäväää kotitalousopetusta – Kotitalousluokan kestävät käytännöt tutuiksi ryhmätehtävien avulla			
Title Towards sustainable home economics education			
Oppiaine - Läroämne - Subject Kasvatustiede			
Työn laji/ Ohjaaja - Arbetets art/Handledare - Level/Instructor Ainedidaktinen proseminaari / Anne Malin ja Päivi Palojoki		Aika - Datum - Month and year Toukokuu 2013	Sivumäärä - Sidoantal - Number of pages 18 + 5 liitesivua
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>Tämän opetuskokeilun tavoitteena oli perehtyä mahdollisuuksiin opettaa kestäväää kehitystä kotitalousluokassa. Tavoitteena oli selvittää, miten kestävään kehityksen voisi sitoa opetukseen oppilaita kiinnostavalla ja heille merkityksellisellä tavalla. Tarkoituksena oli perehdyttää oppilaat kestävään kehityksen sisältöön ja osa-alueisiin sekä tehdä kestävästä kehityksestä konkreettisempi asia yhdistämällä se oppilaiden omiin arkikokemuksiin. Tavoitteena oli myös, että oppilaat pääsevät tuottamaan tietoa itse ja ryhmässä, mikä vahvistaa oppilaiden valmiuksia tulla aktiivisiksi toimijoiksi oppimisympäristössä.</p> <p>Opetuskokeilu toteutettiin peruskoulun seitsemäsluokkalaisten kotitaloustunnilla kahdessa osassa. Alkuperäistä suunnitelmaa muokattiin ja yksinkertaistettiin, jotta se pystyttäisiin toteuttamaan melko haastavan opetusryhmän kanssa. Ensimmäisellä opetuskerralla oppilaat johdateltiin aiheeseen ja heidän kanssaan keskusteltiin kestävään kehityksen osa-alueista. Oppilaiden tehtävänä oli tuottaa 4-5 hengen ryhmissä posterit, joiden aiheina olivat vesi, energia, kierrätys ja ruokahävikki. Oppilaat saivat etsiä tietoa oppikirjoista, esitteistä (mm. Helsingin Energia), lehdistä ja internetistä. Toisella opetuskerralla muodostimme oppilaiden kanssa luokkaan katsomon, jossa muut istuivat seuraamassa yhden ryhmän kerrallaan esitellessä työnsä tulokset. Posterit jätettiin esille kotitalousluokkaan, jotta muutkin opetusryhmät voivat hyötyä niistä.</p> <p>Tämän opetuskokeilun toteuttaminen kyseiselle ryhmälle oli hyvin haastavaa koulun ja kotitalousluokan toimintakulttuurista johtuen. Oppilaiden tiedonhakuaitiot eivät olleet niin kehittyneet, että he olisivat pystyneet itsenäiseen työskentelyyn. He tarvitsivat paljon opettajan apua ja ohjausta sekä kannustusta. Ryhmätöiden esittely sujui kuitenkin oikein hyvin ja oppilaat yrittivät selvästi parhaansa esitellessään omia töitään. Oppilaille jäi ainakin jonkinlainen käsitys kestävästä kehityksestä ja siitä, kuinka kotitalousluokassa voi toimia kestävään kehityksen mukaisesti. Opetuskokeilu olisi saattanut onnistua paremmin, jos ryhmäntuntemus olisi ollut parempi.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Kestävä kehitys, humanistinen oppimiskäsitys, opetuskokeilu, kotitalousopetus			
Keywords Sustainable development, Home Economics, teaching experiment			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Siltavuorenpenger 10, Aurora-rakennus, sali 325			

Sisällys

1	JOHDANTO	1
2	KESTÄVÄ KEHITYS PERUSOPETUKSESSA	2
	2.1 Kestävän kehityksen määrittely	2
	2.2 Kestävä kehitys Opetussuunnitelmissa 2004 ja 2016	5
	2.3 Kestävä kehitys kotitalousopetuksessa	6
3	OPETUSKOKEILU	7
	3.1 Opetuskokeilua ohjaava oppimiskäsitys	7
	3.2 Opetuskokeilun oppimisympäristö	9
	3.3 Opetuskokeilun suunnitelma ja tavoitteet	10
	3.4 Opetuskokeilun toteutus	11
4	OPETUSKOKEILUN ARVIOINTI	13
5	LOPUKSI	15
	LÄHTEET	17
	LIITTEET	19
	SUMMARY	22

TAULUKOT

Taulukko 1. Kestävän kehityksen teemojen ilmeneminen kouluissa (Laininen ym., 2006).	2
--	---

KUVIOT

Kuvio 1. Kestävän kehityksen osa-alueet (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa, 2006).	4
--	---

KUVAT

Kuva 1. Ryhmien tuottamat posterit.	12
--	----

1 Johdanto

Kestävä kehitys on kasvava haaste yhteiskunnalle ja koululaitoksella on tärkeä tehtävä sen edistämässä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kestävä kehitys on yksi opetuksen keskeisistä teemoista, jonka pitäisi näkyä jokaisessa oppiaineessa. Kestävästä kehityksestä on puhuttu 1980–1990 lukujen taitteesta lähtien, mutta silti sen käsittely koulussa on näkemyksemme mukaan usein pinnallista, ja oppilaiden arjesta irrallista.

Kestävällä kehityksellä on monia yhtymäkohtia kotitalousopetuksen sisältöihin, joten sitä on luontevaa käsitellä kotitaloustunnilla ja se voidaan liittää lähes mihin tahansa aihepiiriin. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa yksi kotitalouden tavoitteista on opettaa oppilas toimimaan harkitsevasti ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutukseen liittyviä ongelmia. Tavoitteena on myös, että oppilas oppii käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävänsä kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja. (POPS 2004.)

Tämän ainedidaktisen kehittämissuunnitelman tavoitteena on perehtyä kotitalousopetuksessa kestävänsä kehityksen sisältöön ja osa-alueisiin. Pyrimme tekemään kestävästä kehityksestä oppilaille konkreettisempaa yhdistämällä se heidän omiin arkikokemuksiinsa. Toivomme opetuksen aktivoivan heitä miettimään, miten omasta arjesta voisi tehdä pienten valintojen avulla kestävämpää. Pyrkimyksenämme on edistää kestävänsä elämäntavan oppimista ja toteutumista kotitalousluokassa. Toivomme kestävänsä kehityksen mukaisten käytäntöjen siirtyvän kotitaloustunnilta myös oppilaiden koteihin.

Kognitiivisen oppimiskäsityksen ja humanistiseen psykologiaan perustuvan kokemuksellisen oppimisen mukaisesti näemme oppilaat aktiivisina toimijoina sekä tiedon hankkijoina, käsittelijöinä ja arvioijina. Oppilailla on jo paljon omia kokemuksia ja aikaisempaa tietoa, joita kannattaa hyödyntää ja jonka avulla kaikki voivat oppia uutta (Kauppila, 2007, s. 30-31). Uskomme oppimisen olevan mie-

lekkäämpää, kun opetus ei ole aina opettajajohtoista. Haluamme tämän opetuskokeilun myötä vahvistaa oppilaiden valmiuksia tulla aktiivisiksi toimijoiksi oppimisympäristössä.

2 Kestävä kehitys perusopetuksessa

2.1 Kestävän kehityksen määrittely

Kestävästä kehityksestä ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää. Usein määrittelyn lähtökohtana on Bruntlandin komission määritelmä (1987), jonka mukaan “kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken väestön tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa”. Johannesburgissa vuonna 2002 järjestetyssä YK:n Kestävän kehityksen huippukokouksessa kestävä kehitys määriteltiin kokonaisuutena, jossa otetaan tasavertaisesti huomioon ekologinen, taloudellinen sekä sosiaaliskulttuurinen ulottuvuus (kuviokuva 1) (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa, 2006). Kestävän kehityksen osa-alueet helpottavat kestävä kehityksen arviointia ja määrittelyä eri konteksteissa.

Kuvio 1. Kestävän kehityksen osa-alueet (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa, 2006)

Johannesburgin huippukokouksessa hyväksyttiin toimintaohjelma Agenda 21 ohjelman tueksi. Toimintaohjelmassa korostetaan koulutuksen erityisasemaa määrittelemällä opetus ja koulutus ratkaiseviksi tekijöiksi kestävän kehityksen päämäärien edistämiseksi (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa, 2006).

Kansainvälisten prosessien lisäksi kestävää kehitystä pyritään tukemaan paikallisten strategioiden avulla. Suomessa toteutetaan vuonna 1996 perustettua Baltic 21 -ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on edistää kestävää kehitystä Itämeren maiden alueella ottaen huomioon ympäristölliset sekä sosiaalis-taloudelliset näkökulmat. Baltic 21 -ohjelmaa on täydennetty Pohjoismaiden opetusministerien antamalla Haagan julistuksella vuonna 2000, jolloin ohjelmaan lisättiin koulutuksellinen ulottuvuus. Näin syntyi ”An Agenda 21 for Education in the Baltic Sea Region - Baltic 21E” -ohjelma, jonka tavoitteena on kehittää maiden koulutusjärjestelmiä niin, että kestävän kehityksen näkökohdista muodostuu koulutusjärjestelmien luonteva ja pysyvä osa. (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa, 2006.)

Baltic 21E -ohjelmassa on asetettu yleinen tavoite sekä tavoitteita eri kouluasteille, kouluille, korkeakouluille sekä vapaalle sivistystyölle. Koulujen osalta ohjelman tavoitteena on, että ”jokainen koululainen omaa tarvittavat tiedot, arvot ja taidot ollakseen aktiivinen, demokraattinen ja vastuullinen kansalainen sekä osallistuu päätöksentekoon sekä yksilötasolla että muilla yhteiskunnan tasoilla kestävän kehityksen edistämiseksi”. Tämä edellyttää esimerkiksi, että kestävän kehityksen periaatteet sisällytetään koulujen toimintaan ja että opettajat kykenevät huomioimaan kestävän kehityksen asioita omassa opetuksessaan. (Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa, 2006.)

Kestävä kehitys on lähtökohtaisesti poliittinen käsite, joten sen määrittely ja soveltaminen kouluympäristössä on haastavaa. Kestävän kehityksen huomioimista koulun toiminnassa voi tarkastella kestävän kehityksen määrittelyn ja koulujen toiminnan perustehtävistä käsin. Kestävän kehityksen eri osa-alueiden pitäisi heijastua koulun toiminnassa tasapuolisesti. Kestävän kehityksen mukaisen

toiminnan tulisi näkyä koulujen kaikessa toiminnassa (arvot ja johtaminen, opetus, toimintakulttuuri, ylläpitotoiminnot), niin että koulu itsessään on esimerkki kestävästä elämäntavasta. Oppimisympäristöjen laajentaminen luontoon, rakennettuun ympäristöön ja yhteiskuntaan edesauttaa oppilaita saamaan kokemuksia toimimisesta aidoissa toimintaympäristöissä, vuorovaikutuksesta erilaisien ihmisten kanssa, sekä osallistumisesta ja vaikuttamisesta yhteisiin asioihin. (Laininen ym., 2006.)

OKKA-säätiön kouluille myöntämässä kestävän kehityksen sertifikaatissa on esitetty konkreettisia teemoja, miten kestävä kehitys voi ilmentää kouluissa. Kestävän kehityksen teemat on esityksessä jaettu kahteen osaan: ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys (taulukko 1).

Taulukko 1. Kestävän kehityksen teemojen ilmeneminen kouluissa (Laininen ym., 2006).

Ekologinen ja taloudellinen kestävyys	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys
Vastuulliset hankinnat ja kestävä kulutus (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys)	Turvallisuus kouluissa ja koulumatkoilla
Jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys	Henkilöstön ja oppilaiden hyvinvointi
Energia ja vesi	Kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy
Kuljetukset ja liikkuminen	Opiskelijahuolto ja oppimisen tuki
Koulurakennuksen ja pihaympäristön hoito ja ylläpito	Kulttuuriympäristö, tavat ja perinteet
Ravinto ja terveys (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys)	Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

Taulukosta käy ilmi, että kestävä toiminta kattaa koko koulun toiminnan aina liikkumisen järjestämisestä oppilaiden hyvinvoinnista huolehtimiseen. Usein kestävästä kehityksestä puhuttaessa unohdetaan juuri sen aineeton puoli, joka ilmenee ihmisten hyvinvointina, oikeuksina ja mahdollisuuksina yhteiskunnassa.

Taulukossa esitetyistä teemoista erityisesti vastuulliset hankinnat, jätteen synnyn ehkäisy, energia ja vesi sekä ravinto ja terveys linkittyvät helposti osaksi kotitalousopetusta.

2.2 Kestävä kehitys Opetussuunnitelmissa 2004 ja 2016

Kestävä kehitys näkyy tällä hetkellä voimassa olevissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS 2004) lähinnä aihekokonaisuuksissa sekä yksittäisten oppiaineiden opetussuunnitelmissa. Opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen on työn alla ja uusi OPS otetaan käyttöön 2016. OPS 2016 perusteluonnokset näyttäisivät viittaavan siihen suuntaan, että kestävä kehitys tulee aikaisempaa vahvemerkiksi osaksi valtakunnallista opetussuunnitelmaa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2004 määritellään aihekokonaisuudet, joiden tavoitteena on opetuksen eheyttäminen. Opetuksen eheyttämisen tarkoituksena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen niistä ymmärrettäviä kokonaisuuksia. Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Aihekokonaisuuksia toteutetaan eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. (POPS 2004, s. 38.)

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta – aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille. (POPS 2004.) Keskeistä on tarkastella kestävää kehitystä omassa koulussa ja elinympäristössä ja oppia täten arvioimaan oman kulutuksen ja arkikäytäntöjen vaikutuksia.

Opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen pyrkii luomaan paremmat edellytykset koulun kasvatustyölle, kaikkien oppilaiden mielekkäälle oppimiselle ja kestäväälle tulevaisuudelle (OPS 2016 Tavoitteet). Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman perusteluonnoksen mukaan tulevan OPS:in arvoperustassa korostuvat “kestävän kehityksen välttämättömyys ja perusopetuksen merkitys kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa”. Perusopetuksessa tunnustetaan kestäväen kehityksen välttämättömyys sekä pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja tämän pyrkimyksen kanssa. (OPS 2016 Perusteluonnokset.)

2.3 Kestävä kehitys kotitalousopetuksessa

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kotitalouden tavoitteisiin kuuluu muun muassa, että oppilas oppii tekemään ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä perustehtäviä ja käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestäväen kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja (POPS 2004, s.252). Opetuskokeilua ajatellen pohdimme, mitkä ovat ne kestäväen kehityksen osa-alueet, joihin kotitalousopetuksessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Tarkastelun kohteeksi valitsimme ekologisen ja taloudellisen kestävyuden. Näiden osa-alueiden konkreettisista sisällöistä keskityimme energiaan, veteen, kierrätykseen ja ruokahävikkiin.

OKKA-säätiön julkaisussa Näkökulmia kestäväen kehitykseen oppilaitoksissa (2006) mainitaan, että kouluja ei kestäväen kehityksen kohdalla tule tarkastella pelkästään oppimisympäristöinä, sillä ne aiheuttavat toiminnallaan myös suoria vaikutuksia ympäristöön. Niissä kulutetaan ja käytetään oppimateriaaleja, työvälineitä, aineita, kalusteita, koneita, laitteita ja elintarvikkeita, joista syntyy uusiokäyttöön tai kierrätykseen kelpaavaa materiaalia tai jätettä. (OKKA-säätiö, 2006, s. 4.) Erityisesti nämä vaikutukset näkyvät kotitalousopetuksessa, jossa oppilaat saattavat käyttää näitä koulun tarjoamia materiaaleja varsin huolimattomasti. Koulun toiminnassa tulee kiinnittää huomiota erityisesti ekologisiin arki-

käytäntöihin, kuten materiaalien käyttöön, veden ja energian säästöön, jätteiden lajitteluun ja ympäristön siisteyteen (OKKA-säätiö, 2006, s.25).

Kestävän kehityksen näkökulmasta on tärkeää, että oppilaat ymmärtävät minkälaisia vaikutuksia omilla tavoilla ja käyttötottumuksilla on esimerkiksi koneiden ja laitteiden energiankulutukseen. Kotitalousopetuksessa saatua tietoa voidaan Seppäsen (2001) mukaan soveltaa käytännön työtehtävien aikana ja siten luoda pohjaa elämäkäytännöille, jotka tukevat kestävästä kehitystä (Seppänen, 2001, s. 11). Kestävän elämäntavan oppiminen voidaan siis aloittaa kotitalousopetuksesta. Kotitalousluokassa opetuksen yhteydessä on hyvä herättää oppilaat pohtimaan esimerkiksi sitä, miksi veden tuhlaaminen ja ruoan poisheittäminen ei ole ekologisesti ja taloudellisesti kestävää.

3 Opetuskokeilu

Oppilaat työskentelevät kotitalouden oppitunneilla saavuttaakseen asetetun päämäärän. Päästäkseen tähän oppilaat tarvitsevat opettajan ohjausta ja yhteistyötä muiden oppilaiden kanssa. Oppilaiden ajattelutaitoja kehitetään kotitaloustunneilla yhdistämällä kotitalouden opetuksen sisältöjä todellisuuden konkreettisiin tilanteisiin (Malin, 2011, s. 5).

3.1 Opetuskokeilua ohjaava oppimiskäsitys

Tämän tutkimuksen taustalla vaikuttavat kognitiivinen oppimiskäsitys sekä humanistiseen psykologiaan perustuva kokemuksellinen oppiminen. Näemme opetuskokeiluun osallistuvat oppilaat aktiivisina toimijoina ja tiedon hankkijoina, käsittelijöinä ja arvioijina. Oppilaat eivät ole tyhjiä tai puolityhjiä aihioita, jotka opettaja täyttää valitsemillaan tiedonpalasilla; sen sijaan oppilaille on jo paljon omia kokemuksia ja aikaisempaa tietoa, joita hyödyntämällä he voivat oppia uutta (Kauppila, 2007, s. 30-31).

Kognitiivisen oppimiskäsityksen mukaisesti mielekäs oppiminen alkaa käytännön elämän ongelmista ja ristiriidoista. Oppijan mielessä syntyy tiedollinen ristiriita, kun tiedot ja taidot eivät riitä tilanteen hallitsemiseen. Oppija pyrkii ratkaisemaan ristiriidan joko hankkimalla uutta tietoa (assimilaatio) tai hän järjestää aiemman tiedon uudella tavalla (akkommodaatio) (Kauppila, 2007, s. 41). Oppimisen tuloksena syntyy jäsenyneitä ajatuksia sekä selittäviä periaatteita, joista muodostuu oppijalle toimintaa ohjaavia sisäisiä rakenteita ja malleja, skeemoja. Näin ollen uuden tiedon omaksuminen on aina riippuvaista aikaisemmasta tiedosta.

Humanistiseen psykologiaan pohjautuvassa kokemuksellisessa oppimisessa oppiminen perustuu oppijan kokemuksiin ja itsereflektioon eli kykyyn arvioida omia kokemuksiaan ja omaa oppimistaan uuden oppimisen pohjaksi (Kauppila, 2007, s.31). Oppiminen on siis paljon muutakin kuin tiedon prosessointia. Suomalaisessa peruskoulussa tapahtuva opetus on suunniteltu yksilön kehitystä ajatellen. Vaikka oppilaat opiskelevat ryhmässä, tavoitteena on jokaisen persoonallinen kehitys. (Kansanen, 2003, s. 42.) Kokemuksellisessa oppimisessa korostuu tämä persoonallisen kehityksen edistäminen, onhan tavoitteena itsensä toteuttaminen ja "minän" kasvu. Reflektiivisyys eli kyky pohtia ja kyseenalaistaa perusolettamuksia on toimintaa, jossa ihminen tutkii kokemuksiaan, ajattelee ja arvioi tekemäänsä. Oppimiseen liittyvät myös motivaatio, vapaa tahto ja vastuu: oppijalla on vastuu omasta oppimisestaan. (Kauppila, 2007, s.30-31.)

Kokemuksellinen oppiminen koskettaa oppijaa monipuolisesti käyttäen hyväkseen eri aistikanavia, tunteita, elämyksiä, mielikuvia ja mielikuvitusta sekä kokemuksia. Keskeistä on persoonallisen ja sosiaalisen kasvun tukeminen sekä oppijan itsetuntemuksen lisääminen, tietoisuus omasta oppimisesta ja oppimaan oppiminen sekä käsitykset oppimisen kohteista. (Kauppila, 2007, s.29-31.)

Tutkimuksessamme vaikuttava oppimiskäsitys on linjassa uuden perusopetuksen opetussuunnitelman perusteluonnosten kanssa. "Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen,

jonka mukaan oppiminen on oppilaan aikaisempiin tietoihin, taitoihin, tunteisiin ja kokemuksiin pohjautuvaa päämääräsuuntautunutta toimintaa. Oppilas on aktiivinen toimija, joka oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii refleктоimaan oppimisprosessejaan, kokemuksiaan ja tunteitaan.” (OPS 2016 Perusteluonnokset.)

3.2 Opetuskokeilun oppimisympäristö

Oppimisympäristön on tarkoitus edistää oppimista. Oppimisympäristö voidaan nähdä fyysisen tai virtuaalisen paikan lisäksi myös ihmisten muodostamana yhteisönä, joka muodostaa oppimista tukevan, vuorovaikutuksessa olevan verkoston (Manninen ym. 2007, s. 16). Oppilaat toimivat kotitalouden opetustiloissa vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden, opettajan sekä fyysisen ympäristön kanssa. Oppimisympäristöajattelussa opetuksen suunnittelussa korostuu ongelma-keskeisyys oppiainekeskeisyyden sijasta sekä oppijan oma aktiivisuus ja itseohjattu opiskelu (Manninen ym. 2007, s. 19). Opetuskokeilussa tavoitteenamme on hyödyntää fyysistä oppimisympäristöä aktiivisesti osana opetusta, niin että oppilaat refleктоivat kestävästä kehitystä omassa toimintaympäristössään.

Yhdistämällä opiskelu ja todellinen arkielämä toisiinsa voidaan Malinin (2011, s. 6) mukaan kotitalousopetusta laajentaa koulun ulkopuolelle, esimerkiksi koteihin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kotitalouden opetustilat ja kodin tilaratkaisut tukevat toisiaan arjen ongelmia ratkaistaessa. Kotitalousluokassa oppilaat voivat harjoitella ja omaksua kestävästä kehityksen mukaisia kotitalouden toimintamalleja. Jotta kotitaloustunneilla voidaan opettaa uskottavasti kestävästä kehityksestä, on kotitaloustunneilla toimittava kestävästi. Kestävästä ajattelun tulee heijastua kaikesta kotitalousluokan toiminnasta ruoan hankinnasta kierrätykseen ja energian säästöstä tilaratkaisuihin. Oppilaiden mukana kestävät toimintamallit ja tottumukset siirtyvät koteihin ja tulevat osaksi arjen rutiineja.

3.3 Opetuskokeilun suunnitelma ja tavoitteet

Opetuskokeilun tavoitteena on perehtyä kestäväen kehityksen opetuksen mahdollisuuksiin kotitalousopetuksessa. Kokeilun avulla haluamme selvittää, miten kestäväen kehityksen voisi sitoa opetukseen oppilaita kiinnostavalla ja heille merkityksellisellä tavalla. Tarkoituksenamme on perehdyttää oppilaat kestäväen kehityksen sisältöön ja osa-alueisiin ja tehdä kestävästä kehityksestä konkreettisempi asia yhdistämällä se oppilaiden omiin arkikokemuksiin. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti tavoitteena on, että oppilaat oppivat arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksu- maan kestäväen kehityksen edellyttämiä toimintatapoja. Seppäsen (2001, s. 46) mukaan oppilailta on runsaasti kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä kokemuksia sekä oikeita ja väärä ennakkokäsityksiä nimenomaan siksi, että kotitalouden sisältöalueet ovat lähellä arkikäytäntöjä.

Opetuskokeilun taustalla on kysymys siitä, miten kestäväen kehityksen ulottu- vuudet -taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen - voidaan ottaa pe- ruskoulun kotitalousopetuksessa huomioon siten, että lähtökohtana on oppilas ja hänen käsityksensä ympäristöstä. Tavoitteena on, että oppilaat pääsevät tuottamaan ja luomaan tietoa itse ja yhdessä. Oppilaiden on tarkoitus saada valmiuksia tullakseen aktiiviseksi toimijaksi oppimisympäristössä. Tämän tavoit- teen saavuttamista edesauttaa se, että oppilaat pääsevät esittelemään etsi- määnsä tietoa muille.

Alkuperäisessä suunnitelmassa toimme esille kolme mahdollista toteutusideaa. Ekologisen jalanjäljen mittaamisen jätimme pois sen takia, että emme löytäneet internetistä riittävän yksinkertaista testiä ekologisen jalanjäljen mittaamiseen. Tarkoituksena olisi ollut käydä läpi myös muita kestäväen kehityksen konkreti- soimiseen kehitettyjä mittareita, mutta totesimme niiden olevan käytännön työ- kentelyn kannalta epäoleellisia. Oppilaan oman arjen kestävien/kestämättömien käytäntöjen kuvaaminen -idea hylättiin sen takia, että halusimme kohdentaa tarkastelun pikemminkin kotitalousluokan toiminnan muuttamiseen kestäväen

kehityksen periaatteita tukevaksi. Idea 3 hylättiin sen takia, että yhteistyö äidinkielen opetuksen kanssa olisi vaatinut enemmän aikaresursseja.

Idea 1

- Mitataan oppilaiden kanssa jokaisen oma ekologinen jalanjälki
- Viikon ajan oppilaat pyrkivät pienentämään omaa jalanjälkeänsä (dokumentointi?)
- Seuraavalla opetuskerralla opetuskeskustelun avulla käydään kokemuksia läpi
- Katastrofin aineksia – dokumenttielokuvan katsominen mahdollisuuksien mukaan

Idea 2

- Oppilaiden tehtävänä on viikon ajan dokumentoida kameran avulla arjestaan kestäviä/kestämättömiä käytäntöjä
 - Kuva + teksti avaamaan kuvien sisältöä
 - Pohdintoja siitä, mitä käytännöt ovat, miksi ne ovat kestäviä / kestäättömiä? Miten voisi tehdä toisin?
 - Kootaan näyttelyksi koulun tiloihin

Idea 3

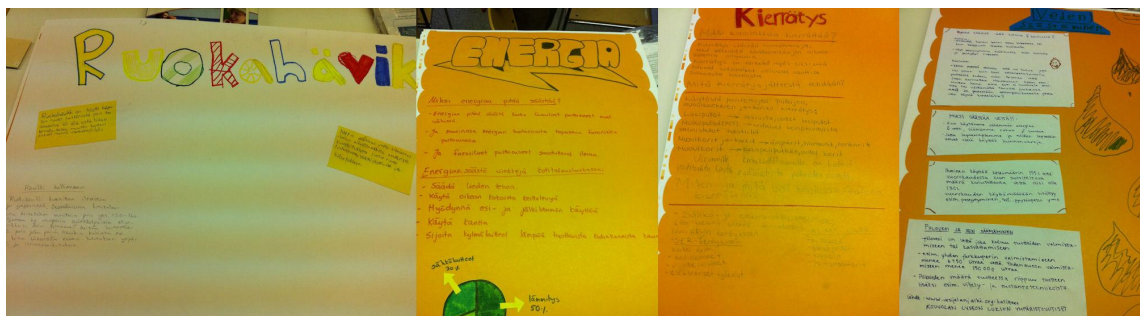
- Tuotetaan aiheesta artikkeli yms. lehteen (esim. koulun lehteen, paikallislehteen, Soolibooli, Opettaja, Kotitalous)
- Tavoitteena innovoida, miten koulusta/luokasta voisi tehdä kestävämmän
- Oppilaat kehittävät esim. viisi vinkkiä kestävään arkeen
- Voitaisiinko tehdä yhteistyössä äidinkielen opetuksen kanssa?

3.4 Opetuskokeilun toteutus

Opetuskokeilu toteutettiin eräässä eteläsuomalaisessa peruskoulussa 7. luokan opetusryhmässä. Poikia ryhmässä 11 oli ja tyttöjä 7. Opetuskokeilu koostui kahdesta opetuskerrasta samalle ryhmälle, saman viikon aikana. Ensimmäisellä opetuskerralla (1 x 80 min) esittelimme viikon opetuskertojen tavoitteet: kotitalousluokan toimintojen tarkastelu kestävä kehityksen osa-alueiden näkökulmasta. Motivointikeinona käytimme Katastrofin aineksia -dokumenttielokuvan traileria. Tämän jälkeen oppilaat jaettiin 4-5 hengen ryhmiin, ja kullekin ryhmälle annettiin oma aiheensa. Ryhmätöiden aiheet olivat energia, vesi, kierrätys ja ruokahävikki. Ryhmien oli tarkoitus etsiä tietoa aiheeseensa liittyen ja tuottaa

kirjallinen työ muille ryhmille esiteltäväksi. Ryhmätyön tarkoituksena oli aktivoi- da oppilaiden omaa ajattelua, kehittää tiedonhankinnan taitoja ja tutkivaa oppi- mista mukaillen tuottaa yhdessä oppimateriaalia. Ryhmätöiden ohjeistukset ovat liitteenä (LIITE 1).

Toisella opetuskerralla (1x 110 min) ryhmätyöt viimeisteltiin. Tunnin aikana val- mistettiin myös pääsiäisateria ja tarkoituksena oli, että oppilaat kiinnittäisivät ruoanvalmistuksen aikana erityisesti huomiota energian- ja vedenkulutukseen sekä kierrätykseen ja ruokahävikkiin. Me harjoittelijat kannustimme oppilaita myös neuvomaan toisia kestävässä toimintatavassa kiinnittämällä huomiota esimerkiksi muiden ryhmien vedenkulutukseen ruoanvalmistuksen ohessa. Pääruoan ollessa uunissa oppilaat esittelivät muun luokan edessä ryhmä- töidensä tuotokset. Jokaisesta esityksestä keskusteltiin yhdessä ryhmän kans- sa, ja me opettajina esitimme tarkentavia kysymyksiä kuhunkin aiheeseen liitty- en.

Kuva 1. Ryhmien tuottamat posterit.

Annoimme oppilaille vapauden tehdä posterista oman näköisensä, ohjeistaen kuitenkin kiinnittämään huomiota selkeään ulkoasuun. Oppilaiden valmistamat julisteet jätettiin esille kotitalousluokkaan muiden opetusryhmien tarkasteltaviksi. Opetusryhmän ohjeistimme jatkossa kiinnittämään huomiota omaan toimintansa kestävytyteen koulussa mutta myös kotona.

4 Opetuskokeilun arviointi

Ainedidaktisen projektin toteuttaminen oli haastavaa ja jouduimme muuttamaan alkuperäistä suunnitelmaamme. Projektin toteuduttua tuntui, ettemme onnistuneet “opettamaan toisin” vaan pitäydyimme perinteisissä menetelmissä. Ainedidaktisen projektin toteutumiseen vaikutti puutteellinen ryhmän tuntemuksemme. Emme osanneet arvioida oppilaiden osaamistasoa realistisesti ja odotimme heiltä enemmän kuin olisi pitänyt. Oppilaat eivät kyenneet työskentelemään viisioimallamme tavalla, itseohjautuvasti, ryhmässä tutkivalla otteella tietoa tuottaen.

Koulun ja kotitalousluokan toimintakulttuuri vaikeuttivat opetuskokeilun kokonaistavoitteen (“opeta toisin”) toteutumista. Opetusharjoittelijoina meistä tuntui vaikealta pyrkiä opettamaan toisin ja tuomaan uusia toimintamalleja luokkaan ja saada oppilaat aktivoitua. Olisimme tarvinneet lisää käytännön tukea ja kannustusta ohjaavalta opettajalta projektin toteutukseen. Tuntui, että koulun ilmapiiri lannisti meidät emmekä yrittäneet kaikkea opettaaksemme toisin, vaan pitäydyimme koulun toimintamalleissa.

Opetuskokeilun toteutuksessa haasteena oli oppilaiden taitotaso. Oppilailla ei ollut sellaisia työskentelytaitoja, joita alkuperäisissä suunnitelmissamme olisi tarvittu. Arvioimme oppilaiden hallitsevan tiedonhakua ja -käsittelyä todellisuutta paremmin, olettaen että he pystyisivät suhteellisen itsenäisesti käsittelemään ja tuottamaan tietoa. Yllätykseksemme oppilaiden tiedonhakutaidot olivat heikot eivätkä he tunteneet tiedonhaun perusteita, kuten kirjan sisällysluettelon hyödyntämistä ja avainsanojen käyttämistä internet-haun apuna. Vähensimme seurantatuntien perusteella opetuskertojen vaativuutta. Oppilaat eivät toteuttaneet projektia itsenäisesti koko koulussa valokuvaten vaan tekivät jossakin määrin opettajajohtoisesti perinteisen ryhmätyön. Muutos oli tarpeellinen, sillä oppilaat eivät todennäköisesti olisi kyenneet toteuttamaan alkuperäistä suunnitelmaa tiukassa aikataulussa.

Ideamme ensimmäisen tunnin motivointiin epäonnistui, koska emme ehtineet tarkistaa äänentoistolaitteiden toimivuutta. Jouduimme muuttamaan tuntisuunnitelmaa niin sanotusti lennossa, eli aloittamaan videon sijaan opettajajohtoisesti luennoimalla. Videon saimme katsottua vasta ruokatunnin jälkeen, jolloin sen katsominen oli orientoitumisen kannalta jo turhaa. Oppilaita olisi myös pitänyt ohjeistaa selkeämmin videon seuraamiseen, jotta he olisivat osanneet katsoa sitä tunnin näkökulmasta ja se olisi sitä kautta pystytty yhdistämään käsiteltävään aiheeseen paremmin.

Alkuvaikeuksien jälkeen suurin osa oppilaista alkoi työstää ryhmitöitä hyvin. Muutamien oppilaiden etukäteistietämys aiheesta ja arkikokemusten esille tuominen loivat positiivista ilmapiiriä. Kuitenkin ruokahävikkiä käsitelleen ryhmän työskentelyä hidasti motivaation täydellinen puute. Tiedostamme kyllä, että saattoi olla hieman haastavampi kuin muut. Yritimme vuoron perään kannustaa heitä ja auttaa ryhmätyön eteenpäin saattamisessa. Pedagogiset taitomme kaipaivat hiomista, sillä tunsimme itsemme voimattomaksi kyseisen ryhmän kanssa. Ruokahävikki-ryhmä olisi tarvinnut kenties tehokkaampaa motivointia, sillä heidän tuotoksensa jäi muihin verrattuna kovin niukaksi (kts. Kuva 1, s.).

Toista opetuskertaa varjosti kiire. Tunnin aikana piti saada valmiiksi ateriakokonaisuus ja lisäksi käsitellä edellisellä kerralla tehdyt ryhmätyöt sekä kotitehtävä. Lisäksi muutama ryhmä jatkoi ryhmätyön tekemistä, koska he eivät saaneet niitä edellisellä kerralla valmiiksi. Kiire vaikutti negatiivisesti tunnin ilmapiiriin, kun jouduimme kiihuttamaan oppilaita toistuvasti emmekä ehtineet keskittymään syvällisemmin opetettaviin asioihin. Ryhmätöiden esittely oppitunnin keskivaiheella sujui alkutunnin kulkuun nähden hyvin. Esittelytilannetta rauhoitti se, että muodostimme luokkaan katsomon ja istuimme itse oppilaiden joukossa. Esittellessään töitä yleisön edessä oppilaista välittyi selvästi se, että he yrittivät parhaansa.

Opetuskerran päätyttyä tuntui, että oppilaille jäi jonkinlainen käsitys siitä, mitä tarkoittaa toimiminen kotitalousluokassa kestävän kehityksen toimintaperiaatteiden mukaisesti. Huomasimme kuitenkin, että emme ole riittävän harjaantuneita opetuksen aikana eteen tuleviin yllättäviin tilanteisiin. Tällaisia olivat muun mu-

assa oppilaan, jota emme olleet tavanneet koskaan aikaisemmin seurantatuntien aikana, ilmaantuminen paikalle kesken tunnin, ja opetusta seuraavien ohjaajien yllättävä poistuminen opetustilasta. Kaikesta huolimatta saimme opetuskokeilun päätökseen ja saimme arvokkaita kokemuksia omaa opettajaksi kasvamme varten.

5 Lopuksi

Ainedidaktisen kehittämisprojektin toteuttaminen oli opettavainen kokemus. Sen myötä saimme pohtia omia näkemyksiämme kotitalousopetuksen luonteesta ja koulun ihanteellisesta, oppimista parhaiten edistävästä toimintakulttuurista. Koulun toimintakulttuurin ja opettajan toiminnan tulee tukea oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa, jotta tämänkaltaisia projekteja voidaan onnistuneesti toteuttaa. Ei riitä, että ohjaava opettaja antaa opetusharjoittelijoille vapauden toteuttaa opetuskokeilua innovatiivisesti, jos toiminta luokkaympäristössä ei muutoin ole oppilaita osallistavaa. Tämän vuoksi kahden opetuskerran aikana ei ole kovin realistista pystyä todellisuudessa opettamaan toisin ja uudistamaan koulun ja luokan toimintakulttuureja.

Aikuisina olemme vieraantuneita siitä maailmasta, jossa oppilaat elävät. Teknologinen kehitys on ollut huimaa viimeisten vuosikymmenien aikana ja teknologian merkitys meille on erilainen kuin oppilailla. Meidän näkökulmastamme teknologia edesauttaa oppimista, kun sitä käytetään pedagogisesti järkevällä tavalla. Harjoittelun ja opetuskokeilun aikana havahduimme kuitenkin siihen tosiasiaan, että oppilaat osaavat toki käyttää näppärästi älypuhelimia viihdetarkoituksessa, mutta eivät oppimista palvelevalla tavalla. Myös oppimisympäristö vaikuttaa siihen, miten hyödyllistä teknologia opetuksen kannalta on. Esimerkiksi älytaulusta ei ole mitään hyötyä, jos se sijoitetaan luokkatilassa niin, etteivät oppilaat näe siinä esitettäviä asioita.

Projektin aikana pääsimme tarkastelemaan myös laajemmin kotitalousopetuksen luonnetta erityisesti oppilaiden näkökulmasta. Havainnointimme perusteella

vaikuttaa siltä, että oppilaiden mielestä kotitaloustunnilla tarkoitus on valmistaa ruokaa ja syödä sitä, minkä jälkeen onkin jo kiire pois oppitunnilta. Mielikuvat kotitalousopetuksen sisällöstä ovat näin ollen melko yksipuolisia, jolloin oppilaiden orientoiminen johonkin muuhun kuin ruoanvalmistukseen on haastavaa. Jotta oppilaat saavuttaisivat riittävät arjenhallinnan taidot, tulee opetuksessa käyttää monipuolisia menetelmiä ja käsitellä kattavasti kaikkia kotitalouden osa-alueita.

Oleellista kotitalousopettajana kehittymisessä on kestävään elämäntapaan kasvattamiseen liittyvien pedagogisten valmiuksien kehittäminen (OKKA-säätiö, 2006, s. 37). Opettaja luo kotitalousluokkaan toimintakulttuurin ja työskentelytavat, jotka tukevat tai eivät tue ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää toimintaa. Kestävä kehitys tarjoaa hyvät mahdollisuudet moniammatilliseen ja oppiainerajat ylittävään työskentelyyn, sillä se on keskeinen asia kaikilla elämän osa-alueilla. Tulevat opetussuunnitelman perusteet edellyttävät opettajilta pedagogisia valmiuksia kasvattaa oppilaita kestävään elämäntapaan.

LÄHTEET

Brundtland, G. (1987). *Our common future: The World Commission on Environment and Development*. Oxford: Oxford University. <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>. Viitattu: 9.4.2013.

Kansanen, P. (2003). *Opetuksen käsitemaailma*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kauppinen, R. (2007). *Ihmisen tapa oppia*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kestävän kehityksen edistäminen koulutuksessa. Baltic 21E -ohjelman toimeenpano sekä kansallinen strategia YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005–2014) varten. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:6. Helsinki: Opetusministeriö.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/opm_9_tr06.pdf. Viitattu 9.4.2013.

Laininen, E., Manninen, L., & Tenhunen, R. (2006). *Näkökulmia kestävään kehitykseen oppilaitoksissa*. Helsinki: Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö – OKKA-säätiö.

http://vanha.koulujaymparisto.fi/nakokulmia_kekeen.pdf. Viitattu 10.4.2013.

Luonnos perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiksi 2014.

http://www.oph.fi/download/146131_Luonnos_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteiksi_VALMIS_14_11_2012.pdf. Viitattu 10.4.2013.

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. & Särkkä, H. (2007). *Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun*. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus.

Seppänen, T. (2001). *Kestävä kehitys peruskoulun kotitalouden opetuksessa*. Helsingin kaupungin opetusvirasto.

Katastrofin aineksia -elokuvan traileri:

http://www.youtube.com/watch?v=q9ecxtr_8b4

LIITTEET

Ryhmä 1: Energia

Tehtävä 1:

- Tehkää yhdessä A3-paperille tietoisku energiasta kotitalousluokassa. Et-sikää yhdessä tietoa ja kirjoittakaa löytämiänne tietoja siistillä käsialalla paperille.
- Apukysymyksiä:
 - Voitte esimerkiksi pohtia, miksi energiaa tulisi säästää kotitalousluokassa?
 - Miten energiaa voidaan säästää? Listatkaa kotitalousluokkaan soveltuvia energiansäästövinkkejä tms.

Tietoa voi etsiä esim. seuraavista lähteistä:

<http://elearn.ncp.fi/materiaali/kainulainens/energiaverkko/ilmastonmuutos/kestavasti.htm>

<http://www.helen.fi/energiansaasto/energiansaasto.html>

<http://www.helen.fi/energiansaasto/kodinkoneoppaat.html>

<http://ilmastoinfo.fi/teemat/energia/>

Tehtävä 2:

Tutustukaa energiankulutusmittarin käyttöohjeisiin. Opetelkaa käyttämään mittareita niin hyvin, että voitte opettaa asian muille torstain tunneilla.

Ryhmä 2: Kierrätys

Tehtävä 1:

Tehkää yhdessä tietoisku kierrätyksestä. Tietoiskun tavoitteena on kertoa muille oppilaille, minkä takia kierrätys on tärkeää ja miten erilaisia roskia ja käyttökeltottomia tavaroita voi kierrättää. Tietoiskusta pitää löytyä ainakin jätteiden käsittelyohjeet. Tehkää tietoisku tietokoneella tai käsin siistillä käsialalla paperille. Voitte piirtää tai ottaa havainnollisia kuvia, jotka tukevat tekstiä. Hyvä tietoisku on informatiivinen, selkeä ja houkutteleva. Tietoiskut esitetään muulle luokalle torstain tunnilla.

- Apukysymyksiä:
 - Miksi kannattaa kierrättää?
 - Mitä ja miten kotitalousluokassa ja kotona voi kierrättää?
 - Miten roskat pitää lajitella?
 - Miten roskien syntymistä voi vähentää?
 - Mitä kierrätysjätteestä tehdään?

Tietoa voitte etsiä oppikirjoista ja alla olevien linkkien avulla internetistä.

<http://www.kierratys.info/tieda.php>
<http://www.lassila-tikanoja.fi/palvelut/jatehuolto-ja-kierratys/Sivut/default.aspx?gclid=CNCuvfXliLYCFaR3cAoddXoAJA>
<http://www.helsinki.fi/jarj/symbioosi/kierratys/>

Tehtävä 2:

Saatte monipuolisen kasan jätettä. Selvittäkää, miten jätteet lajitellaan oikeaoppisesti. Valmistautukaa perustelemaan valintanne ja opastamaan muita oppilaita.

Ryhmä 3: Ruokahävikki

Tehtävä 1:

Tehkää yhdessä tietoisu ruokahävikistä. Tietoiskun tavoitteena on kertoa muille oppilaille, minkä ruokahävikin minimoiminen on tärkeää ja miten ruokahävikkiä kotona ja kotitaloustunnilla voi pienentää. Tehkää tietoisu tietokoneella tai käsin siistillä käsialalla paperille. Voitte piirtää tai ottaa havainnollisia kuvia, jotka tukevat tekstiä. Hyvä tietoisu on informatiivinen, selkeä ja houkutteleva. Tietoiskut esitetään muulle luokalle torstain tunnilla.

- Apukysymyksiä:
 - Miksi käyttökelpoisia elintarvikkeita ja ruokaa ei kannata heittää pois?
 - Miten ruokahävikkiä voi vähentää? Miettikää koko ruoanvalmistusprosessia?

Tietoa voitte etsiä oppikirjoista ja alla olevien linkkien avulla internetistä.

<http://alaruokihukkaa.blogspot.fi/>
<http://www.hsy.fi/fiksu/arjessa/ruoka/Sivut/default.aspx>
<http://ilmastoinfo.fi/tag/ruokahavikki/>
<http://www.s-kanava.fi/web/s/asiasana?tag=Ruokah%C3%A4vikki>

Tehtävä 2:

Kotitalousluokan bioroskikset tyhjennetään yhdessä opetusharjoittelijoiden kanssa. Punnitkaa, kuinka paljon ruokaa on heitetty pois ja mitä pois heitetty ruoka on maksanut. Kirjoittakaa tulokset ylös ja valmistautukaa kertomaan tuloksista ja ajatuksistanne muulle luokalle.

Ryhmä 4: Veden säästäminen

Tehkää yhdessä tietoisuus veden säästämisestä. Tietoisuuden tavoitteena on kertoa muille oppilaille, miksi veden säästäminen on tärkeää ja miten vettä voi säästää. Tehkää tietoisuus tietokoneella tai käsin paperille. Hyvä tietoisuus on informatiivinen, selkeä ja houkutteleva. Tietoisuudet esitetään muulle luokalle torstain tunnilla.

- Apukysymyksiä:
 - Miksi vettä pitää säästää?
 - Miten vettä voi säästää kotitalousluokassa ja kotona?
 - Mitä on piilovesi ja miten sen kulutusta voi vähentää?

Käyttäkää apunanne harjoittelijoiden antamaa materiaalia. Tietoa voitte etsiä myös alla olevien linkkien avulla tai muualta internetistä

Linkejä tiedonhaun avuksi:

<http://www.hsy.fi/vesi/kodinvesiasiat/Sivut/default.aspx>

<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/eko-ostaja/energia-ja-vesi/veden-saasto/>

http://www.motiva.fi/koti_ja_asuminen/mihin_energiaa_kuluu/vedenkulutus

<http://www.moped.fi/materiaali/keke/energia-ja-vesi.pdf>

<http://koulut.tampere.fi/luontokoulu/ymparistoagentti/luokat7-9/vesi/koulu.html>

Summary

The purpose of this pro seminar was to study possibilities to teach sustainable development in home economics education in Finnish secondary school. The purpose was to find out:

- (1) How to integrate sustainable development into home economics education in secondary school in a way that is appealing and easy for pupils to understand?
- (2) What kind of teaching methods and approaches would be interesting and motivating for pupils and close to their everyday experiences?
- (3) How the different dimensions of sustainable development could be made more concrete?

The aim of this project was to introduce the basic idea of sustainable development and its different aspects for pupils. We wanted to bind the different dimensions of sustainable development to the experiences that pupils have in their everyday life so that the topic would seem more familiar and tangible to them. The pupils were to have an active role in the class and take part in gathering and processing information. That way the learning experience would be deeper.

The project took place in a secondary school in Helsinki in spring 2013. The project was implemented during two lessons (80 min and 110 min) for seventh grade pupils. The original plan was that small groups of pupils would find out key factors of sustainable action in home economic classrooms and photograph those actions. The photos would then be used in posters which would present the main factors for more sustainable activities in home economics lessons. The original plan simplified because sustainable development was not the only subject of the two lessons we held and because of the group's working capacity.

In the beginning of the first lesson there was an introduction to the topic. With the pupils we defined what sustainable development is and what are the differ-

ent dimensions of it (ecological, economical, social and cultural). The main task for the pupils was to finish a group assignment in which they studied different aspects of sustainable development in the context of home economics education. Group assignments focused on energy and water use, food waste and recycling. The pupils searched for information in books, the Internet and brochures and made a poster in which they told (1) why a particular topic is relevant for sustainable development and (2) how to act sustainably in relation to this topic. At the second lesson the groups' assignments were presented to the other pupils in the class. Posters were left in the classroom so that pupils from other classes could also study them.

After the two lessons it seemed that the pupils understand better what sustainable development is and how to act in a sustainable way in home economics lessons. It is to be seen how significant the learning process was and if the lessons had any lasting impact on the behaviour of the pupils in home economics lessons. We hope that the lessons we organised would also have an impact on the pupils' lives outside the home economics classroom (for example on their activities at home).

Going through this pro seminar project we faced several challenges. One of the challenges was that the pupils were not capable to work independently. We had to instruct them more than we had presumed which did not support their active role. Also the schedule of the lessons was very tight meaning that the learning remained rather shallow. Our ambition was the pupils to have an active role in the learning process. The study culture of the classroom did not however support our goal to teach in a new way.